

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 2 • NR 19 • 1969 • SIDE 412–416

Nye kommunale våbener m. m.

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heralдинen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

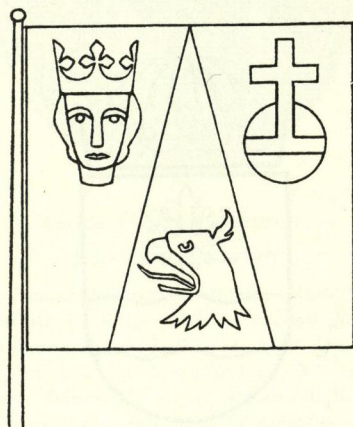
Nye kommunale våbener m. m.

Vapen för det nya Stockholmslänet

Vapen för det nya Stockholms län, som bildades vid nyåret 1968, blev av Kungl. Maj:t fastställt den 28 juni 1968 med följande beskrivning:

Sköld, genom en uppåtriktad kil av guld, vari ett avslitet svart griphuvud med näbb och tunga röda, kluven i blått, vari ett krönt S:t Erikshuvud av guld, och i rött, vari ett riksäpple av guld.

Samtidigt gillade Konungen bilden av länets vapen och flagga (Fig. 1).

1. Stockholms läns vapen.

När riksarkivets heraldiska sektion på eftersommaren 1967 erhöill i uppdrag att utarbeta vapen för det nya Stockholms län, var den blivande enhetens omfattning ännu icke slutligt bestämd. Kungl. Maj:t hade till riksdagen framlagt förslag om att Stockholms stad och det dåvarande Stockholms län den 1 januari 1968 skulle sammanläggas till ett län och att över-

ståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län som följd härav skulle sammanföras till en länsstyrelse. Propositionen innebar emellertid ej något ställningstagande till frågan vilket område länet på sikt borde omfatta. Länsindelningsutredningen hade i sitt betänkande förordat att även Gotlands län skulle föras till det nya Stockholmslänet.

Inför möjligheten av en sådan ytterligare utvidgning måste i första hand övervägas om det över huvud taget var tillrädligt att upprätta ett nytt länsvapen. En vapenfastställelse bör ju i princip vara ett beslut för all framtid. Redan de flerfaldiga och kostsamma åtgärder av praktisk natur, vilka fordras när ett nytt länsvapen skall föras ut, syntes tala för en interimslösning. Det låg då närmast till hands att låta vapnet för det dittillsvarande Stockholms län — i styckat fält en grip (Södermanland) bärande ett riksäpple (Uppland) — tillsvidare få beteckna det nybildade Stockholms län.

Sonderingar för en sådan tillfällig lösning avbröts emellertid genom det i oktober från högsta ort lämnade meddelandet att planerna på en ytterligare utvidgning av det nya länet blivit skrinlagda.

Statens heraldiska nämnd, till vilken ärendet hänskjutits av statsheraldikern, kunde nu åt denne uppdraga att utarbeta ett förslag till vapen för det nya länet enligt huvudregeln att de landskap, som ingår i ett län skall ha sina vapen representerade i länsvapnet, i detta fall dock med tillägget av Stockholms vapen med hänsyn till huvudstadens betydelse för det nya länet. I överensstämmelse härmed ut-

gick man från Kungl. Maj:ts vapenfastställelser den 19 januari 1934 för Stockholms stad: »I blått fält ett krönt S:t Erikshuvud av guld», den 17 november 1939 för landskapet Uppland: »I rött fält ett riksäpple av guld» och den 20 september 1940 för landskapet Södermanland: »I fält av guld en upprest svart grip med röd beväring, därest sådan skall komma till användning».

Genom den valda indelningen av skölden kunde samtliga däri ingående vapen framställas med sina rätta tinkturer utan att metall kom att gränsa mot metall eller färg mot färg.

En åtgärd som den att av landskapet Södermanlands vapenbild medtaga endast delen av det hela och låta gripen representeras blott av huvudet kallas inom heraldiken för förkortning och är icke ovanlig. I det föreliggande förslaget motiverades åtgärden med den bättre balans, som därigenom erhöles mellan vapnets tre komponenter.

För denna tidskrifts läsekrets kan det måhända ha sitt intresse att erfara att griphuvudet redan tidigare använts för att syfta på Södermanlands län. Landshövdingen i Skaraborgs län Peter Scheffer insatte i sitt friherrliga vapen av år 1719 (Fig. 2) ett griphuvud i nedre delen av det tredje fältet till minne av att han tidigare varit landshövding i Södermanlands län och ett lejonhuvud mellan stjärnor — även detta en förkortning — i den övre delen av samma fält syftande på hans aktuella ämbete.

Angående ärendets handläggning kan vidare nämnas att statens heraldiska nämnd genom samråd beredde Stockholms stad och landstinget i Stockholms län tillfälle att framföra sina oförgripliga meningar. I princip hade dessa intet att erinra mot det salomoniska förslaget: Stockholms vapen hade såsom huvudstaden vederbör gi-

2. Exempel på heraldisk förkortning lämnar friherre Peter Scheffers vapen av år 1719: griphuvudet (Södermanlands län) och lejonhuvudet (Skaraborgs län). Ritning av Jacques de Wærn, Stockholm.

vits den heraldiskt främsta platsen i skölden, i vilken det gamla Stockholm län fått två fält, ett för vardera av sina båda landskap. Diskussionen växlade i stället in på ett sidospår och kom att beröra detaljspörsmål om de allmänna bildernas stilisering. De framförda synpunkterna blev av statens heraldiska nämnd i görligaste mån beaktade.

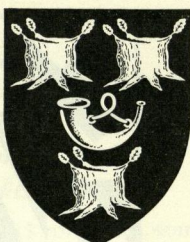
Till sist bör omtalas att vapenmålningen med beprövad skicklighet utförts av konstnärinnan Marianne Cederström.

C. G. U. Scheffer.

Danmark

Siden marts 1968, se Heraldisk Tidskrift nr. 17 side 324, er i alle fald yderligere fire danske kommuner begyndt at føre våben.

Hinnerup Kommune, Århus Amt. I grønt felt en stående guld hind med hovedet vendt mod beskueren. — Det første led i stednavnet Hinnerup, »Hindetorp«, er ordet *hind*, enten som

Hinnerup og Jægerspris kommuner.

navn på en person eller direkte om hjortens hun, og det er dette våbenet illustrerer.

Jægerspris Kommune, Frederiksborg Amt. I blå felt et jagthorn mellem tre oprevne egestubbe, hver med blade på, det hele guld. (I Statstidende 13/7 1968 står der »tre gamle, oprevne ege«; måske ville *egebulle* være det rette ord?). — Egestubbene står for de tre urgamle egekæmper i Jægerspris Nordskov: Storkeegen, Snoegen og Kongeegen, som der snart ikke er andet end stammen tilbage af. Hornet er taget fra Horns Herreds segl, kendt fra 1584. Våbenet er komponeret i sammenhæng med våbenet for nabokommunen Skibby, se HT nr. 13 side 112, 1966.

Erritsø Kommune, Vejle Amt. I felt lodret delt af sølv og sort et énmastet fartøj under et brofag af en moderne stålbro, anbragt som skjoldhoved, det hele i omvendte farver. — Figureerne

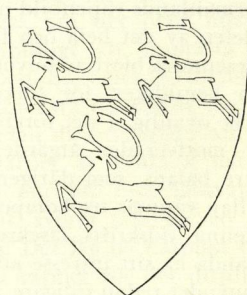

Erritsø og Dianalund kommuner.

står for forbindelsen mellem Jylland og Fyn over Lille Bælt: de gamle tiders skib, nutidens bro, de to landsdele anskueliggjort ved det delte skjold.

Dianalund Kommune, Holbæk Amt. I blå felt en flitsbue af antik type med pil, anbragt som et andreskors, mellem fire egeblade, alt sølv. — Bue og pil er attributter for Artemis, romernes *Diana*, som var gudinde for livet i naturen, og som kommunen, med sin beliggenhed mellem skove, har navn efter. Bladene står for *-lund*.

S.T.A.

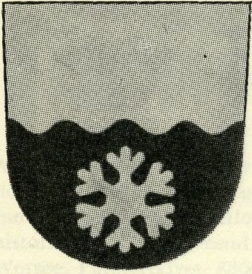

Norge

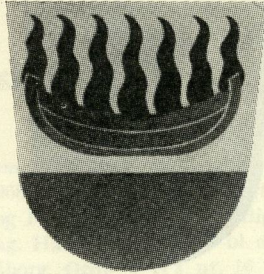
Porsanger kommune i Finmark fylke, «På rød bunn tre springende sølvrein». Motivet er valgt fordi det fra gammel tid har vært en god del rein-drift i Porsanger kommune. Selv om næringsgrunnlaget i nyere tid er kommet mere over på jordbruk, ofte kombinert med fiske, mente man at våpenet burde symbolisere et næringsgrunnlag som både var aktuelt i de siste århundrer og som fremdeles er av en viss betydning i kommunen.

Vedtatt av kommunestyret 28. desember 1966. Fastsatt ved kongelig resolusjon 16. juni 1967. Brukes også som flagg. Tegnet av Hallvard Trætteberg.

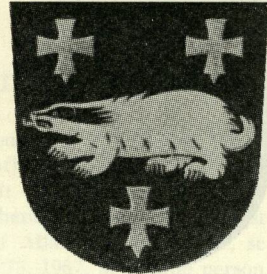
Paulus Holm.

Kylmäkoski

Kärsämäki

Luhanka

Finland

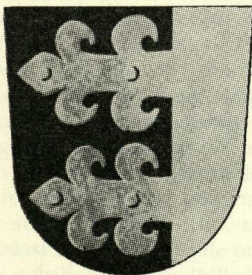
Kylmäkoski, landskommun i Tavastehus län: Skölden medelst en vågskura delad i silver och rött, i det röda nedre fältet en snökrystall av silver. Komponerat av Kaj Kajander och Heikki Lauhkonen samt fastställt 5.10.1965. Vapnet är talande. *Kylmäkoski* kan översättas med »den kalla forsen», så vågskuran hänför sig till substantivet och snökrystallen, snöflingan till adjektivet.

Kärsämäki, landskommun i Uleåborgs län: I fält av silver en stam och en båt, vardera blå, från båten uppstiger sju röda eldtungor. Komponerat av Gustaf von Numers och fastställt 5.10.1964. Motivet till vapnet har tagits från bynamnet Venetpalo. Detta namn härstammar från de forna stamkrigens dagar, då vid något tillfälle på

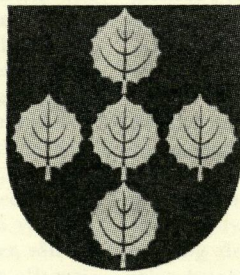
platsen brändes karelska plundrades båtar. *Vene* betyder »båt» och *palo* »brand».

Luhanka, landskommun i St Michels län: I grönt fält en gående grävling av silver med beväring av guld åtföljd av tre, nedtill med en nagel försedda mantuanska kors, två upptill och ett nedtill, alla av guld. Komponerat av Gustaf von Numers och fastställt 1.9.1965. Grävlingen förekommer ännu rikligt i trakten och påminner om jaktens och fiskets forna betydelse. Korsen syfta på de tre kyrkor socknen haft.

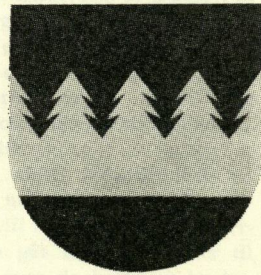
Malax (finska *Maalahti*), landskommun i Vasa län: I blått fält två från en ginpost utskjutande gångjärnsbeslag, allt av silver. Komponerat av Gustaf von Numers och fastställt 4.2.1965. Vapnet symboliserar gammal bygdekultur samt även sparsamhet och omtanke för kommande dagar.

Malax

Masku

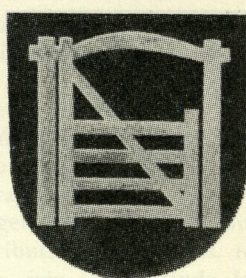
Metsämaa

Multia

Munsala

Nivala

Masku, landskommun i Åbo och Björneborgs län: I rött fält fem asplöv av guld, 1+3+1 ställda. Komponerat av Ahti Hammar och fastställt 23.12.1964. Vapnet går tillbaka till forna tider, ty jämlikt gamla handlingar fanns i Masku en offerlund. Offerträdens löv har ställts i korsform.

Metsämaa, landskommun i Åbo och Björneborgs län: I rött fält en upptill medelst en granskura bildad bjälke av silver. Komponerat av Kaj Kajander och fastställt 3.4.1964. Detta är ett talande vapen, *metsämaa* betyder skogsmark eller -land. Skogen symboliseras här av granskuran av typ II, vilken mig veterligen ännu icke i svensk blasonering erhållit ett eget namn.

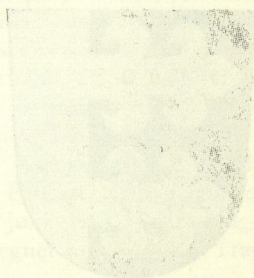
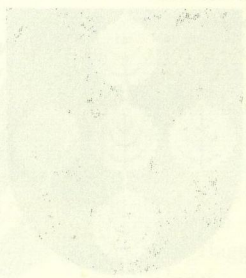
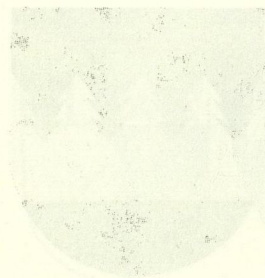
Multia, landskommun i Mellersta Finlands län: I svart fält en myra av

guld. Komponerat av Ahti Hammar och fastställt 26.11.1963. Även detta vapen kan anses vara talande, då »myra» = *muurahainen* i folkmål även är *multainen*.

Munsala, landskommun i Vasa län: I blått fält en sänkt bjälke av guld och däröver två flygande svanar av silver. Komponerat av Gustaf von Numers och fastställt 4.11.1965. Motivet till vapnet har tagits från nationalskalden Johan Ludvig Runebergs dikt »Svanen».

Nivala, landskommun i Uleåborgs län: I grönt fält en enkel port av guld. Komponerat av Kalervo Kallio och fastställt 4.2.1965. Fältets färg symboliserar jordbruk medan porten genom sin form försöker få fram begynnelsebokstaven i kommunens namn.

B. T.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.